

# Півень проспівав

Гі де Мопассан

Пані Берта д'Авансель досі не піддавалась на благання безнадійно закоханого барона Жозефа де Круасара. Зимою, в Парижі, він палко запобігав у неї ласки, а тепер влаштовував на її честь бенкети та полювання в своєму нормандському замку Карвіль.

Чоловік, пан д'Авансель, нічого не бачив, нічого не знав, як воно звичайно буває. Говорили, ніби він жив нарізно з жінкою через фізичну кволість, якої вона не могла йому вибачити. Він був товстенький, маленький, лисий, з короткими руками та ногами, короткою шиєю та коротким носом... словом, увесь короткий.

Пані д'Авансель була зовсім не до пари чоловікові: висока, чорнява, молода жінка, смілива на вдачу, вона дзвінко сміялася в вічі з свого володаря, який на людях називав її "мадам Попот", і ніжно, ласкаво поглядала на широкі плечі, могутню шию та довгі світлі вуса щиро відданого їй барона Жозефа де Круасара.

Проте вона нічим іще не порадувала барона. Він шалено тратився, щоб її розважити. Одне по одному влаштовувалися свята, лови та інші розваги; запрошували на них панство з усіх околиць замків.

Щодня гончаки, голосно гавкаючи, гнали дібровами лиса чи вепра, і щовечора пишні фейєрверки полуменистими снопами злітали вгору, додаючи свого сяйва до сяйва зірок, а освітлені вікна замкової зали відкидали ясні смуги на галявини, де сновигали вечірні тіні.

Була осінь, золота пора року. Листя кружляло, падаючи на мураву, немов птаство. В повітрі відчувалися пахощі вогкої землі, землі роздягненої, як ото буває чути пахощі голого-тіла, коли жінка після балу скидає з себе одягу.

Якось увечері, під час свята, влаштованого минулої весни, пані д'Авансель сказала пану де Круасарові, що не давав їй спокою своїми благаннями: "Як уже судилося мені схибити, друже мій, то станеться це не раніше, ніж тоді, коли осипатиметься листя. Влітку я маю надто багато справ, щоб найшовся на те час". Він запам'ятав це глузливе та сміливе слово і наполягав тепер дедалі палкіше, завойовуючи серце відважної красуні, що опиралася, гадав він, уже тільки для годиться.

Мало бути велике полювання. Напередодні пані д'Авансель, сміючись, мовила до барона: "Бароне, коли ви уб'єте звіра, я щось для вас матиму".

Ще вдосвіта устав він, щоб довідатись, де саме барліг вепра-одинця. Він пішов разом зі своїми доїжджачими, визначив, як і де напускати псів, приготував усе для майбутнього свого тріумфу; а коли мисливські ріжки засурмили вирушати, він вийшов у вузькому ловецькому вбранні, червоному з золотом, пишаючись тонким станом і широкими грудьми, поблискуючи очима, свіжий та дужий, ніби оце тільки встав із постелі.

Мисливці рушили. Кабана вигнали; втікаючи від виття собак, він забіг у чагарник; коні помчали вчвал, несучи вузькими лісовими стежинами амазонок та кавалерів, а

розм'яклою дорогою котилися брички, що здалека супроводили лови.

Пані д'Авансель хитро затримала барона при собі. Вона повільно їхала довгою рівною алеєю, де чотири ряди дубів сплітали вгорі свої віти, немов склепіння.

Тремтячи з пристрасті та палкої жаги, він одним вухом слухав насмішкувате щебетання молодой жінки, а другим ловив голоси рогів та гончих, що лунали все далі та далі.

— То ви вже не кохаєте мене? — мовила вона.

Він одказав:

— Чи ж можна таке говорити?

Вона знову:

— Проте я ж бачу, що лови вас надять більше, ніж я.

Він простогнав:

— Хіба не ви наказали мені конче самому вбити звіра?

А вона поважно відповіла:

— Так, я на це розраховую. Ви маєте вбити його при мені.

Тоді він здригнувся на сідлі, стиснув острогами коня, аж той став диба, — і скрикнув нетерпляче:

— А, до лиха! Нічого ж не вийде, коли ми довше лишатимемось тут.

На це вона заговорила до нього ласкаво, кладучи йому руку на плече та — ніби сама того не помічала — погладжуючи гриву його коневі. Засміялась і кинула йому:

— Проте ж треба, щоб це сталося... або... для вас же гірше.

Тут вони звернули праворуч на невеличку зарослу доріжку, і раптом, щоб минути навислу гілку, вона схилилась до нього так, що він міг відчутти на шиї в себе лоскіт її волосся. Тоді він брутально схопив її в обійми і, доторкнувшись до скроні великими своїми вусами, шалено поцілував.

Спочатку вона й не ворухнулася, віддаючись цьому безумному поцілунку; потім одним рухом повернула голову, і — чи то з її волі, чи випадково — маленькі жіночі уста зустрілися з його губами, над якими вився хвилею русий волос.

Нараз — може, зніяковівши, а може, відчувши докори сумління, — вона вдарила коня, і той зірвався вчвал. Вони довго їхали, ні разу навіть не глянувши одне на одного.

Шум ловів тим часом наближався. Здавалося — весь ліс од нього двигтить. Зненацька, ламаючи віти, струшуючи псів, що начіплялися на нього, пробіг закривавлений кабан.

Барон засміявся переможним сміхом, скрикнув:

— Хто мене любить, той за мною! — і щез у гущавині, немовби ліс поглинув його.

За кілька хвилин по тому вона виїхала на галявину, де барон саме підводився, — заболочений, з розірваною одежею, із закривавленими руками, а звір лежав долі, і в його лопатці стримів засаджений аж по держальце мисливський ніж.

Здобич паювали для псів при смолоскипах, у тиші ніжної, меланхолійної ночі. Місяць фарбував у жовте червоні факели, що затуманювали ніч смоляним своїм димом. Собаки їли вепрячі тельбухи, від яких ішов важкий запах, гризучись за них між собою. І

доїжджачі, і пани-мисливці колом оточили псів і голосно грали в роги. Музика розходилась на весь гай, підхоплювана луною далеких долин, будила сторожких оленів та гавкотливих лисів і непокоїла малих сірих кроликів, що гралися на узліссях.

Злякані нічні птахи літали над псами, що шалено рвали свою здобич. Жінки, розчулені від усієї цієї дикої краси, стиха обпиралися на руки своїх кавалерів і почали розходитися з ними по алеях, перше ніж собаки кінчили свою вечерю.

Знеможена, охоплена ніжністю та втомою, пані д'Авансель промовила до барона:

— Хочете пройтись парком, друже мій?

Він ні слова не відказав і, тремтячи з пристрасті, повів

її.

Зараз же вони обнялись. Вони йшли тихою ходою під зовсім майже оголеними вітами, крізь які сіялось місячне проміння; їхнє кохання, їхній пал, їхня жадоба обіймів так зросли в цю хвилину, що вони мало не впали під одним високим деревом.

Роги змовкли. Стомлені собаки спали вже на псарні.

— Вернімось, — промовила молода жінка, і вони рушили назад.

Доходячи вже до замку, вона сказала млосним голосом:

— Я так зморилась, що зараз піду в постіль, друже мій.

А коли він хотів обняти її для останнього поцілунку, вона

випорснула в нього з рук, кинувши на прощання:

— Ні... я спати хочу... Хто мене любить, той за мною...

За годину, коли мертва тиша огорнула замок, барон,

по-вовчому крадучись, вийшов із своєї кімнати і обережно постукав у двері до коханої. Вона не відповідала, — він спробував одчинити сам. Двері були незамкнені.

Спершись на вікно, вона марила. Він упав їй до ніг, цілючи їх шалено крізь нічну одіж. Вона не промовила ні слова, тільки пестливо перебирала його волосся своїми тонкими пальцями.

Аж от вона відхитнулась, ніби наважилась на щось велике, і сказала йому твердим, хоча й тихим голосом:

— Я зараз вернусь. Почекайте.

І палець її, простягнений у нічному сутінку, показав на ліжко, що невиразно біліло в глибині кімнати.

Тоді він, схвильований, вражений, з тремтячими руками, швидко навпомацки роздягся і пірнув у свіжі простирадла. Він розкішно простягся, майже забувши про кохану, — такий приємний був цей дотик чистої білизни для його втомленого рухом тіла.

Вона не верталась: певне, тішилася, примушуючи його мучитись від жадання. У ніжній млості він заплющував очі і віддавався мріям про солодку хвилину, що от-от мала настати. Та поволі тіло його обважніло, думки затуманились, заслалися млою. Втома знемогла його, він заснув.

Він спав міцним, непереможним сном змореного мисливця аж до самого світання.

Раптом крізь напіввідчинене вікно почувся крик півня,

що сидів близько на дереві. Барон кинувся від цього несподіваного дзвінкого голосу і розплющив очі. Почуваючи біля себе жіноче тіло, лежачи на незнайомому ліжку, не тямлячи ще як слід, де він і що з ним, барон сонно промурмотів:

— Що? Де це я? Що там таке?

А вона, що не спала всю ніч, придивляючись до цього чоловіка з розкуйовдженим волоссям, з червоними очима, з товстими губами, відповіла зневажливо, як звичайно говорила зі своїм мужем:

— Нічого. То півень проспівав. Спіть собі, пане, не турбуйтеся.